

Datum

2 februari 2021

Onderwerp

Inbreng VNG voor WGO Uitvoeren Breed Offensief 8 februari 2021

Geachte dames en heren,

Op 8 februari debatteert u met minister Koolmees over het wetsontwerp tot *Wijziging van de Participatiewet en enkele andere wetten in verband met het verbeteren van de regeling voor loonkostensubsidie* (Uitvoeren Breed Offensief, 35394). Oorspronkelijk stond het debat gepland voor begin september 2020, maar het is een aantal keren uitgesteld. Eind augustus 2020 heb ik u geïnformeerd over onze opvattingen.

De wereld heeft sinds september niet stil gestaan en dat is reden u bij deze opnieuw te informeren over de standpunten van de VNG aangaande het wetsvoorstel *Uitvoeren Breed Offensief*. Wij vragen uw aandacht voor drie zaken:

1. **Breed Offensief**
  - a. **het aanvraagrecht in samenhang met de onderzoeksplicht: haal dit uit het wetsvoorstel;**
  - b. **het budget: dat moet afdoende worden geregeld, zodat gemeenten hun taken kunnen uitvoeren.**
2. **Ingediende amendementen n.a.v. de ‘Wijdemeren-zaak’: gemeenten zijn het eens met het omzetten van ‘moet’- naar ‘kan’-bepalingen;**
3. **De wetwijziging kan pas vanaf 1 januari 2022 van kracht worden.**

1. Breed Offensief

In ons bericht aan u van eind augustus 2020 verwees ik naar wat de VNG eerder naar voren bracht over het wetsvoorstel. Bij de wetgevingsstukken treft u onze [bestuurlijke reactie](#) van 28 juni 2019 (SEC/U201900531) aan, die op 13 februari 2020 op uw website is toegevoegd aan de lijst documenten behorende bij het wetsvoorstel. Verder hebben wij u in de aanloop naar het AO Participatiewet / Breed Offensief van 12 september 2019 een [bericht](#) gestuurd waarin wij o.a. meldden bezwaren te hebben tegen het aanvraagrecht zoals in het wetsontwerp is neergelegd.

Nu vragen wij u nog aandacht voor twee onderwerpen:

1. **het aanvraagrecht in samenhang met de onderzoeksplicht: haal dit uit het wetsvoorstel;**
2. **het budget: dat moet afdoende worden geregeld, zodat gemeenten hun taken kunnen uitvoeren.**

1.1. Aanvraagrecht en onderzoeksplicht

In het wetsontwerp is het voorstel opgenomen om aan art. 10 Participatiewet – over de aanspraak op ondersteuning – een vierde en vijfde lid toe te voegen. Hiermee wordt zowel aan een persoon (uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden) als aan een werkgever een, algemeen en expliciet, aanvraagrecht gegeven voor ondersteuning bij de arbeidsinschakeling. Daarbij worden gemeenten verplicht bij elke aangevraagde voorziening een onderzoek te doen voor het beoordelen van de noodzaak daarvan, in welke mate en voor welke duur, en een besluit te nemen met inachtneming van de resultaten van het onderzoek.

In de hierboven genoemde eerdere berichten aan u hebben wij op dit punt gemotiveerd naar voren gebracht dat gemeenten hier geen voorstander van zijn. Tevens is ons standpunt zowel schriftelijk als in verschillende overleggen met het ministerie van SZW bekend gemaakt. Onze bezwaren zijn zowel inhoudelijk als wetgevingstechnisch van aard.

Inhoudelijke bezwaren

De VNG is van mening dat een aanvraagrecht geen onderdeel van de Participatiewet zou moeten zijn, niet voor mensen met een beperking en niet voor overige bijstandsgerechtigden. Het belemmert gemeenten tot maatwerk te komen. En het zal in de praktijk leiden tot een fors extra beslag op de uitvoering, tot juridisering (bezwaar en beroep) en tot toename van bureaucratie. Het aanvraagrecht draagt niet bij aan het bereiken van de doelstellingen van de inclusieve samenleving en is contraproductief aan de doelstellingen van de Participatiewet. Het huidige stelsel biedt gemeenten voldoende stimulans om op eigen initiatief alle noodzakelijke ondersteuning te bieden die kan zorgen voor een succesvolle plaatsing op de arbeidsmarkt. De belangen van de te plaatsen arbeidsgehandicapte en van gemeenten lopen daarin immers parallel. Ook is volstrekt onduidelijk hoe dit aanvraagrecht en de onderzoeksplicht zich verhouden tot het wetsvoorstel Passend aanbod, dat juist ziet op een verdergaand verplichtend karakter.

Voorzienbaar is dat door dit aanvraagrecht het beslag op zowel uitvoerings- als re-integratiekosten fors zal toenemen, met als gevolg dat uiteindelijk minder mensen naar werk kunnen worden toegeleid. Naar onze mening kan dat niet de bedoeling zijn van de maatregelen die de regering met het wetsontwerp beoogt.

Wetgevingstechnische bezwaren

Wij vinden het voorgestelde aanvraagrecht ook vanuit wetgevingstechnisch oogpunt niet acceptabel. Uit de Memorie van Toelichting (MvT) zou opgemaakt kunnen worden dat de regering het aanvraagrecht slechts wil toekennen aan mensen met een beperking. Het gaat dan vooral om aanvragen voor een jobcoach. Maar de voorgestelde nieuwe artikellieden hebben een veel verdergaand bereik; ze strekken zich ook uit tot alle overige bijstandsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden. Hetzelfde geldt voor de nieuw geformuleerde onderzoeksplicht die in het wetsvoorstel staat.

Naar onze mening is het ongepast om in een wetsontwerp, dat specifiek ziet op maatregelen die beogen bij te dragen aan duurzaam werk voor mensen met een arbeidsbeperking, een bepaling toe te voegen voor een algemeen aanvraagrecht en een onderzoeksplicht voor iedereen die onder de Participatiewet valt. Dat heeft vergaande consequenties, namelijk dat het aanvraagrecht en de onderzoeksplicht niet beperkt blijft tot de doelgroep die met het wetsontwerp wordt beoogd. Wij vinden dat vanuit een oogpunt van wetgevingssystematiek niet te verdedigen, niet logisch en ook niet bijdragen aan de vier uitgangspunten die de regering in het kader van Breed offensief hanteert. In verband met het voorgaande brengen wij ook nog naar voren dat de huidige corona-crisis al veel eist van de gemeentelijke uitvoering; gemeenten kunnen er op dit moment niet nog een extra taak bij hebben die het gevolg is van een niet gewenst, onnodig en overbodig aanvraagrecht. Een dergelijk recht is bovendien strijdig met de bestuurlijke verhoudingen in een gedecentraliseerd stelsel.

Voorspelbaar is overigens ook dat het in de praktijk vooral professionele belanghebbenden uit de markt ('commerciële bureautjes') zullen zijn die namens uitkeringsgerechtigden of werkgevers een aanvraag zullen doen. Gemeenten verwachten dan ook een hausse aan aanvragen van marktpartijen met alle ongewenste gevolgen die dit met zich brengt.

Wij roepen u daarom op, het bovenstaande in ogenschouw nemend, het beoogde aanvraagrecht en de daarbij behorende onderzoeksplicht alsnog uit het wetsvoorstel te halen.

1.2. Budget

Gemeenten onderschrijven dat het nodig is zoveel mogelijk duurzame arbeidsrelaties voor mensen met een beperking te realiseren. En dat het nodig is (bureaucratische) belemmeringen weg te nemen om werkgevers te bewegen meer mensen in dienst te nemen. Daarvoor zijn middelen nodig. De beoogde versterking van de persoonlijke ondersteuning, waaronder de jobcoach, heeft financiële consequenties. Gemeenten zijn het oneens met de regering dat hierin al voldoende wordt voorzien via de jaarlijkse uitkering in het Gemeentefonds voor het werkdeel van het P-budget. Meer jobcoaching brengt meer re-integratielasten met zich mee, waarin het beschikbare budget onvoldoende voorziet. Consequentie hiervan is dat extra budget voor de doelgroep met een arbeidsbeperking ten koste gaat van andere doelgroepen die ook ondersteuning nodig hebben.

Verder is het budget voor activerend arbeidsmarktbeleid de afgelopen tien jaar meer dan gehalveerd. Dat blijkt ook uit recente rapporten over het arbeidsmarktbeleid die bij uw Kamer bekend zijn (Borstlap, WRR, SCP en Brede maatschappelijke heroverwegingen, rapport *Inclusieve arbeidsmarkt*). De regering gaat hieraan in de MvT en in de Nota naar aanleiding van het verslag voorbij.

Mocht de regering, tegen het nadrukkelijk advies van gemeenten in, vast blijven houden aan het hiervoor besproken aanvraagrecht, dan schatten gemeenten op basis van eigen ervaringen en de huidige praktijk van het UWV in, dat het extra bedrag dat hiervoor nodig is op termijn kan oplopen tot zo'n € 250 mln. structureel.

Wij roepen u daarom op de geschetste gevolgen van de budgettaire consequenties van het voorstel afdoende te regelen, anders zijn gemeenten niet in staat hun taken naar behoren uit te voeren en (kwetsbare) werkzoekenden zullen daar de dupe van zijn.

2. De 'Wijdemeren-zaak'

Er is recent veel commotie ontstaan over de gemeentelijke handhaving in een zaak van potentiële bijstandsfraude in de gemeente Wijdemeren. Bij de debatten over de Kinderopvangtoeslagenaffaire werd duidelijk dat u, als Tweede Kamer, nog los van de het oordeel over de handelwijze van de Belastingdienst, van mening bent dat de huidige wetgeving te hard uitpakt en dat u wilt dat er meer individueel maatwerk mogelijk moet worden. Dat geldt niet alleen de kinderopvangtoeslagen, U werpt dezelfde vragen op over handhaving in het kader van de Participatiewet.

Gemeenten zijn van mening dat de huidige wet- en regelgeving te weinig ruimte laat om in individuele zaken individuele afwegingen te maken en dat het sanctieregime waaraan gemeenten volgens de wet gehouden zijn, bijzonder hardvochtig kan uitpakken. In dat licht bezien verwelkomen wij alle initiatieven die u neemt om gemeenten meer ruimte te geven. Ik doel dan met name op het amendement van de leden [Van Beukering-Huijbregts en Peters](#) (35394-16) over de mogelijkheid om een slechts een gedeelte van het onterecht ontvangen bedrag terug te vorderen in plaats van het gehele bedrag, zoals nu nog moet.

3. Wetswijziging per 1 januari 2022 van kracht

Tot op heden houdt het kabinet vast aan invoering van de Wet Uitvoeren Breed Offensief per 1 juli 2021. Wij roepen u op de invoering van de wet een half jaar uit te stellen. Het is voor gemeenten niet

meer mogelijk de wet per 1 juli in te voeren. Het uitstel van de behandeling van september tot nu is daar de voornaamste oorzaak van. Na behandeling in de Tweede Kamer, moet het wetsvoorstel nog door de Eerste Kamer worden vastgesteld. Gemeenten kunnen de wetgeving pas omzetten in verordeningen als de wet definitief is vastgesteld en moeten deze verordeningen daarna nog de gemeenteraad laten vaststellen. Dat lukt eenvoudigweg niet meer voor 1 juli.